

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Kapacitetsgodkendelse

20. april 2023

Med udkast til lovforslag om *Ny organisering af affaldsforbrændingssektoren og konkurrenceudsættelse af forbrændingseget affald* lægges der op til at ophæve Miljøbeskyttelseslovens § 50 b, hvorefter klima-, energi- og forsyningsministeren skal godkende og vurdere, om der er et tilstrækkeligt affaldsgrundlag tilstede ifm. udvidelser af eksisterende anlæg eller investeringer i nye affaldsforbrændingsanlæg.

Der har i aftalekredsen været ønske om en fortsat statslig styring af kapacitetsudviklingen. I følgende notits beskrives den foreslåede løsning herpå.

Baggrund

Bestemmelsen §50b blev vedtaget i 2005 for at sikre balance mellem den danske affaldsforbrændingskapacitet i forhold til de danske affaldsmængder, og dermed modvirke overinvesteringer i sektoren, som kunne risikere at medføre samfundsøkonomiske tab. Med konkurrenceudsættelsen forventes det, at aktørerne selv vil foretage markedsbaserede vurderinger af fordele og risici forbundet med at foretage investeringer i eksisterende eller ny forbrændingskapacitet. Der skønnes derfor ikke i samme grad at være behov for en af central statslig koordinering af forbrændingskapaciteten.

Det bemærkes, at bemyndigelse til at godkende og vurdere, om der er et tilstrækkeligt affaldsgrundlag tilstede ifm. udvidelser af eksisterende anlæg eller investeringer i nye affaldsforbrændingsanlæg ophæves per 1. januar 2025 frem for 1. juli 2023, hvad der oprindeligt var lagt op til i udkastet af høringsversion af lovforslaget. Hermed opnås bedre sammenhæng med ikrafttrædelse af reglerne om selskabsgørelse og ophævelsen af reglerne om, at affaldsforbrændingsvirksomhederne økonomisk skal hvile i sig selv.

Sammenhæng mellem konkurrenceudsættelse og godkendelse af kapacitet

Hvis det fortsat skal godkendes, at det fornødne affaldsgrundlag er til stede ved udvidelsen af eksisterende affaldsforbrændingsanlæg, vil det kunne medføre en situation, hvor sunde og konkurrencedygtige anlæg ikke får mulighed for at udvide eksisterende anlæg, hvis det fra statens side vurderes, at der ikke er tilstrækkeligt affaldsgrundlag tilstede. Omvendt vil anlæg, som ikke nødvendigvis er konkurrencedygtige, men ansøger på et tidspunkt, hvor affaldsgrundlaget er mere gunstigt, potentielt kunne få tilladelse til at etablere ny kapacitet, alene fordi ansøgningen kommer på et gunstigt tidspunkt.

Derudover kan det ikke udelukkes, at affaldsforbrændingsanlæggene får incitament til at få godkendt – og anlægge - en større kapacitet, end det ellers ville for at akkumulere kapacitet. Hvis affaldsgrundlaget giver mulighed for at anlægge en bestemt mængde ny kapacitet, kan det enkelte anlæg spekulere i at lægge billet ind på hele denne mængde, og derved holde fremtidige konkurrenter ude af markedet.

Dette vil dog afhænge af udviklingen i affaldsmængder samt anlæggenes ageren og konkurrencedygtighed i det samlede marked.

Med *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* fra juni 2020 blev det besluttet at monitorere udviklingen i kapaciteten årligt fra 2024. I 2024 forventes regeringen således at vende tilbage til forligskredsen bag Klimaplanen med første monitorering af forbrændingskapaciteten. Monitoreringen pålægges anlæggene og vil omfatte alle anlæggenes investeringsplaner ift. udvidelse af deres eksisterende kapacitet.

Fortsat godkendelse af kapacitet efter eksisterende regler

Lovforslaget ændrer ikke på, at det i henhold til varmemforsyningsloven fortsat være en forudsætning, at kommunalbestyrelsen ved etablering af et nyt affaldsforbrændingsanlæg eller udvidelse af eksisterende kapacitet stadig vil skulle godkende anlægget ud fra projektbekendtgørelsens regler. Det betyder, at et nyt affaldsforbrændingsanlæg kan godkendes etableret, hvis det er det samfundsøkonomisk mest fordelagtige varmemforsyningsprojekt. I forhold til varmemforsyningslovens regler bemærkes, at det fremgå af Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022, at samfundsøkonomikravet skal afskaffes, såfremt indførslen af et samle prisloft på forbrugerpriserne giver den fornødne prisbeskyttelse. Der er ikke taget endeligt stilling til implementering heraf i aftalekredsen bag Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022. Foreløbigt har forligskredsen i september 2022 nikked til, at kommunerne kan undtage fra samfundsøkonomikravet ved lukning af et forbrændingsanlæg.

Såfremt anlægget får en elproduktionskapacitet på mere end 25 MW, så vil Energistyrelsen også fortsat skulle godkende etablering af elproduktionsanlægget. Energistyrelsens godkendelse baseres på anlæggets udledninger, tekniske indretning og egenskaber ift. forsyningsikkerheden. Endelig skal anlægget miljøgodkendes af Miljøstyrelsen i henhold til kapitel 5 i miljøbeskyttelsesloven, som sikrer, at anlægget lever op til gældende miljøregler.

Løsning

For at imødekomme ønsket om, at der fortsat er en statslig styring med etablering af nye anlæg, lægges der op til følgende løsning.

§ 50b ophæves ikke, men i stedet ændres bestemmelsen til kun at gælde for etablering af nye affaldsforbrændingsanlæg. Dermed vil det skulle godkendes, hvis der oprettes et helt nyt anlæg. Eventuelle udvidelser af eksisterende kapacitet ville fortsat ske på markedsvilkår, og det undgås derved, at *timing*en for ansøgningen bliver afgørende for hvilke anlæg, der kan udvide. Dette mindsker de problemstillinger, der er beskrevet i første del af indeværende notits.

De nærmere vilkår for godkendelse af nye anlæg vil skulle afklares i forbindelse med udmøntningen af bestemmelsen.

Ændring af forslaget om at ophæve § 50b kræver supplerende høring, hvilket ikke er muligt før fremsættelse. Derfor fremsættes det som ændringsforslag efter førstebehandlingen.